

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
**AGENCIJA ZA NADZOR OSIGURANJA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**
S A R A J E V O

Na temelju članka 107. i 130. Zakona o osiguranju („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 23/17), i članka 12. Statuta Agencije za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 84/17), Stručni savjet Agencije za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine na 10. sjednici održanoj 19. 12. 2017., d o n o s i

NAPUTAK

O VREDNOVANJU BILANČNIH I IZVANBILANČNIH POZICIJA

I – PREDMET

Članak 1.

(Predmet Naputka)

Ovim Naputkom se uređuje način procjene, vrednovanja i priznavanja pojedinih bilančnih i izvanbilančnih pozicija u društvu za osiguranje i društvu za reosiguranje (u daljnjem tekstu: društvo).

II – PROCJENA I VREDNOVANJE BILANČNIH I IZVANBILANČNIH POZICIJA

Članak 2.

(Procjena i vrednovanje bilančnih i izvanbilančnih pozicija)

Procjenu i vrednovanje bilančnih i izvanbilančnih pozicija društvo je dužno vršiti sukladno zakonu i podzakonskim propisima kojima je uređena oblast računovodstva u Federaciji Bosne i Hercegovine, primjenom Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS) i Međunarodnih standarda financijskog izvješća (MSFI) i ovog Naputka.

Članak 3.

(Način vrednovanja)

Bilančne i izvanbilančne pozicije društva procjenjivat će se i vrednovati sukladno MSFI/MRS i podzakonskim aktima Agencije za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Agencija za nadzor).

Članak 4.

(Povezane osobe)

Povezane osobe u smislu ovog Naputka, su osobe koje su kao takve određene Zakonom o osiguranju.

Članak 5.

(Tretman povezanih osoba)

Jednim dužnikom, u smislu ovog Naputka, smatraju se sve povezane osobe čiji su stupanj ili način povezanosti takvi da predstavljaju jedinstveni rizik.

Članak 6.

(Procjena i vrednovanje financijske imovine)

- (1) Društvo je obvezno financijsku imovinu procjenjivati i vrednovati sukladno MRS i MSFI.
- (2) U ovisnosti od namjene financijskih instrumenata klasificira se i financijska imovina po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka, ulaganja koja se drže do dospijeca, odnosno financijska imovina s fiksnim ili odredivim plaćanjima i fiksnim dospijecem, zajmovi i potraživanja kojima se ne trguje na burzi i drugim uređenim javnim tržištima i financijska imovina raspoloživa za prodaju.

Članak 7.

(Fer vrijednost)

Nakon početnog priznavanja društvo vrednuje financijsku imovinu po njenoj fer vrijednosti, osim za zajmove, potraživanja i ulaganja koja se drže do dospijeca koji se vrednuju po amortiziranom trošku, primjenom metode efektivne kamatne stope.

Članak 8.

(Vrednovanje vrijednosnih papira)

Društvo je dužno da za vrijednosne papire kojima se trguje na burzi i drugim uređenim javnim tržištima vrijednosnih papira i koji nemaju fiksna ili određiva plaćanja i fiksno dospijecje, utvrđuje cijenu na temelju fer vrijednosti, na svaki datum bilanciranja.

Članak 9.

(Vrednovanje vrijednosnih papira kojim se ne trguje na organiziranim tržištima)

- (1) Vrijednosni papiri kojima se ne trguje na burzi i drugim uređenim javnim tržištima vrijednosnih papira, kojima se rijetko trguje i koji imaju netransparentnu cijenu, početno se priznaju po trošku stjecanja, naknadno mjerenje se vrši primjenom tehnika procjene definirane odredbama MSFI 13.
- (2) Tehnike procjene fer vrijednosti financijske imovine sukladno MSFI 13 obuhvaćaju tri tehnike vrednovanja i to:
 1. tržišni pristup,
 2. troškovni pristup i
 3. dobitni pristup.

Društvo treba koristiti tehnike vrednovanja koje su podudarne s jednim ili više navedenih pristupa mjerenju fer vrijednosti.

Članak 10.

(Rezultat vrednovanja)

Rezultat utvrđivanja fer vrijednosti je povećanje ili smanjenje vrijednosti financijske imovine društva koji se iskazuje kao prihod, odnosno rashod ili se priznaje izravno u kapitalu kao revalorizacijska pričuva.

Članak 11.

(Vrednovanje zajmova, potraživanja ili ulaganja koja se drže do dospijeca)

- (1) Zajmovi i potraživanja ili ulaganja koja se drže do dospijeca mjere se po amortiziranom trošku, i ukoliko postoji objektivan dokaz o umanjenju vrijednosti navedene imovine, iznos gubitka se mjeri kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova diskontiranih primjenom efektivne kamatne stope.
- (2) Knjigovodstvena vrijednost će se umanjiti upotrebom računa ispravke vrijednosti.

(3) Iznos gubitka se priznaje u dobit ili gubitak.

Članak 12.

(Pojedinačna umanjena vrijednosti zajmova i potraživanja)

Pojedinačna umanjena vrijednosti zajmova i potraživanja putem računa ispravke vrijednosti temelji se na najboljoj procjeni uprave društva o sadašnjoj vrijednosti očekivanih budućih novčanih priliva kao i postojanje objektivnih dokaza za umanjene vrijednosti, koji mogu biti:

- a) značajni problemi u financijskom poslovanju pravne osobe – dužnika,
- b) zahtjev za prolongiranje plaćanja od strane dužnika,
- c) nepoštivanje ugovornih odredbi od strane dužnika,
- d) realne naznake o provođenju postupka likvidacije i stečaja nad dužnikom,
- e) negativan utjecaj ekonomskih i tržišnih uvjeta iz okruženja.

Članak 13.

(Procjena potraživanja)

- (1) Procjena potraživanja, imajući u vidu dospijeće potraživanja, se vrši na temelju pojedinačne procjene financijske sposobnosti dužnika i dana kašnjenja u izmirivanju dospjelih obveza prema društvu.
- (2) Procjena financijske sposobnosti dužnika vrši se na temelju sljedećih kriterija:
 - a) solventnosti dužnika, odnosno sposobnosti da izmiruje sve svoje obveze,
 - b) likvidnosti dužnika, odnosno mogućnosti blagovremenog izmirivanja dospjelih obveza,
 - c) uspješnosti poslovanja,
 - d) blagovremenog izmirivanja obveza prema društvu u posljednje tri godine,
 - e) novčanih tokova u posljednje tri godine.

Članak 14.

(Otpis potraživanja)

Ukoliko društvo posjeduje dokumentaciju temeljem koje je izvjesno da se predmetno potraživanje neće naplatiti vrši se otpis (isknjižavanje) potraživanja.

Članak 15.

(Procjena naplativosti potraživanja)

Temeljem kriterija iz članka 13. ovog Naputka, po kojima se ocjenjuje financijsko stanje dužnika i dana kašnjenja u izmirivanju obveza prema društvu u odnosu na rok dospijeća vrši se procjena naplativosti potraživanja.

Članak 16.

(Klasifikacija potraživanja)

- (1) Nakon procjene naplativosti potraživanja se klasificiraju po sljedećim skupinama:

I Prva skupina:

- Potraživanja od dužnika koji su likvidni, sukladno zakonskim propisima i
- Potraživanja od dužnika koji izmiruje svoje obveze prema društvu u ugovorenim rokovima, a iznimno najkasnije do 90 dana od dana dospijeća.

II Druga skupina:

- Potraživanja od dužnika kojima je povremeno financijska stabilnost ugrožena, ali se ne očekuju problemi s nesolventnošću i nelikvidnošću,

- Potraživanja od dužnika koji svoje obveze prema društvu izmiruje sa zakašnjenjem do 180 dana od dana dospijeća.

III Treća skupina:

- Potraživanja od dužnika čija financijska stabilnost nije na zadovoljavajućoj razini i u kojima su sve češći problemi s likvidnošću,
- Potraživanja od dužnika koji svoje obveze prema društvu izmiruje sa zakašnjenjem do 365 dana od dana dospijeća.

IV Četvrta skupina:

- potraživanja proistekla iz pravnog posla koji je zaključen po netržišnim uvjetima,
- potraživanja od posrednika proistekla iz ugovora o osiguranju,
- utužena potraživanja,
- potraživanja za koja je podnesen zahtjev za izvršenje nadležnom sudu,
- potraživanja od dužnika kod kojih je pokrenut postupak likvidacije ili stečaja ili kod kojih se očekuje pokretanje postupka likvidacije ili stečaja,
- dospjela potraživanja od dužnika koji svoje obveze prema društvu izmiruje sa zakašnjenjem preko 365 dana od dana dospijeća.

- (2) Pravni poslom zaključenim po netržišnim uvjetima, u smislu ovog Naputka, smatra se posao koji je, po objektivnim kriterijima, na domaćem tržištu, nepovoljniji za društvo u mjeri u kojoj to nije moglo ostati nepoznato osobi koja je u ime društva zaključila pravni posao.

Članak 17.

(Ispravka vrijednosti potraživanja)

Nakon procjene naplativosti dospjelih potraživanja prema navedenim kriterijima vrši se ispravka vrijednosti potraživanja.

Članak 18.

(Skupine)

- (1) Ispravka vrijednosti potraživanja za skupine iz članka 16. ovog Naputka iznosi:
- I prva skupina od 5% do 25%,
 - II druga skupina od 25% do 50%,
 - III treća skupina od 50% do 75 % i
 - IV četvrta skupina u 100% iznosu.
- (2) Ispravka vrijednosti potraživanja iz stavka (1) ovoga članka iskazuje se kao rashod razdoblja.

Članak 19.

(Posjedovanje dokumentacije o potraživanju)

- (1) Za provedene postupke analize i procjene naplativosti potraživanja kao i obračuna ispravke vrijednosti društvo je obvezno posjedovati adekvatnu dokumentaciju i detaljna pojašnjenja u pisanoj formi koja sadrži ažurne, potpune i točne podatke značajne za preuzimanje rizika naplate potraživanja od tog dužnika i za upravljanje rizikom likvidnosti društva. U protivnom potraživanje se klasificira u četvrtu skupinu potraživanja iz članka 16. ovog Naputka.

- (2) Ako podaci iz stavka (1) ovog članka djelomično nedostaju ili su manje značajni, potraživanja od dužnika klasificiraju se u narednu nepovoljniju skupinu od one u koju bi trebali biti klasificirana.

Članak 20.

(Potraživanja od povezanih osoba)

Sva potraživanja od povezanih osoba klasificiraju se u istu skupinu, koja se određuje na temelju najnepovoljnijeg klasificiranog potraživanja od jedne od tih osoba sukladno članku 16. ovog Naputka.

Članak 21.

(Dospjelost potraživanja)

- (1) Dospjelost, odnosno kašnjenje u naplati potraživanja, u smislu ovog Naputka, utvrđuje se prema prvobitnom datumu dospijeća.
- (2) Potraživanja temeljem pravnog posla kojim su dužniku neposredno ili posredno dana sredstva za izmirenje ranijeg potraživanja klasificiraju se prema datumu dospijeća ranijeg potraživanja.
- (3) Izuzetno od stavka (1) ovoga članka, potraživanja koja su jednom restrukturirana u postupku privatizacije ili financijske konsolidacije dužnika u slučaju stečaja, klasificiraju se prema roku njihove dospelosti koji je utvrđen u tom postupku.
- (4) Ako se dug prenosi na drugog dužnika, uz suglasnost povjeritelja, potraživanje prema novom dužniku klasificira se prema roku njegove dospelosti u odnosu na ranijeg dužnika.

Članak 22.

(Procjena vrijednosti udjela u društva sa ograničenom odgovornošću)

Kod procjene vrijednosti udjela u društva sa ograničenom odgovornošću primjenjuje se metoda troška ili prema MRS 39 – metoda fer vrijednosti koja se kod navedenih društava zbog nepostojanja tržišne cijene utvrđuje neizravno tehnikama procjene.

Ostala pravila vrednovanja

Članak 23.

(Neposredni troškovi pribave)

- (1) Neposredne troškove pribave neživotnih osiguranja koji nastaju zaključivanjem ugovora o osiguranju tijekom godine, a odnose se na narednu godinu i životnih osiguranja za koja se ne izračunava matematička pričuva, te životnih osiguranja kada ugovaratelj snosi rizik ulaganja dozvoljeno je razgraničavati.
- (2) Pod neposrednim troškovima pribave smatraju se troškovi provizije posrednicima za zaključena osiguranja i troškovi plaća zaposlenika izravno i isključivo zaposlenih na pribavi osiguranja, odnosno u slučaju zaposlenika koji obavljaju više poslova, srazmjerni dio troškova plaća zaposlenika za dio radnog vremena koji prosječno godišnje provodi na izravnim i isključivim poslovima pribave osiguranja.
- (3) Troškovi ispostavljanja dokumenata o osiguranju ili uključivanja ugovora o osiguranju u portfelj, kao i posredni troškovi kao što su troškovi reklame ili administrativni troškovi vezani s obradom ponude i izdavanjem police ne smatraju se neposrednim troškovima pribave i nije ih dozvoljeno razgraničavati.

- (4) Kod životnih osiguranja za koja se izračunava matematička pričuva, neposredni troškovi pribave ne mogu se razgraničavati u visini koja prelazi iznos od 3,5% osigurane sume uključen u obračun rezervi putem Zillmerizacije.

Članak 24.

(Obračun razgraničenih troškova pribave)

- (1) Obračun razgraničenih troškova pribave po vrstama neživotnih osiguranja iz članka 23. ovoga Naputka vrši se na temelju:
- učešća neposrednih troškova pribave u ukupnim režijskim troškovima koji uključuju administrativne troškove, financijske i ostale rashode i troškove pribave osiguranja,
 - obračunatog dozvoljenog režijskog dodatka (maksimalna stopa režijskog dodatka po vrstama osiguranja propisana pravilnikom o maksimalnim stopama režijskog dodatka društva primijenjena na bruto prijenosnu premiju).
- (2) Obračun razgraničenih troškova pribave definiran je u Obrascu – Obračun razgraničenih troškova pribave (obrazac RTP–K–F) kao i naputkom o načinu popunjavanja, koji je sastavni dio obrasca.

Članak 25.

(Premija osiguranja)

- (1) Obračunata bruto premija neživotnih osiguranja uključuje sve iznose premija koje su ugovorene (policirane) u tekućem obračunskom razdoblju na razdoblje najduže do godinu dana, bez obzira da li se ti iznosi u cijelosti ili djelomično odnose na kasnije obračunsko razdoblje.
- (2) Obračunata bruto premija životnih osiguranja uključuje sve iznose premija koji su naplaćeni do kraja obračunskog razdoblja (stvarno naplaćena premija uključujući naplaćeni dio djelomično naplaćenih rata), bez obzira da li se ti iznosi u cijelosti ili djelomično odnose na kasnije obračunsko razdoblje ili razdoblja. Dospjele djelomično naplaćene rate mogu se smatrati naplaćenim ukoliko je naplaćeno najmanje 50% rate.

Članak 26.

(Izvanbilančna evidencija)

- (1) Potraživanja temeljem regresa od pravnih i fizičkih osoba društvo vodi izvanbilančno do momenta naplate istih.
- (2) Potencijalne obveze društva kao što su garancije, jamstva za uzete kredite trećih osoba i slično, društvo je obvezno voditi u izvanbilančnoj evidenciji.

Članak 27.

(Metode i način procjene bilančnih i izvanbilančnih pozicija)

Metode i način procjene kod vrednovanja bilančnih i izvanbilančnih pozicija društvo utvrđuje svojim računovodstvenim politikama.

III OBLIK I SADRŽAJ IZVJEŠĆA I ROKOVI IZVJEŠĆIVANJA

Članak 28.

(Izvješća za Agenciju za nadzor)

Društvo je obvezno za svako tromjesečje dostaviti Agenciji za nadzor podatke o:

- a) iznosu razgraničenih troškova pribave po vrstama osiguranja i
- b) procjeni i ispravci vrijednosti ukupnih potraživanja.

Članak 29.

(Oblik i sadržaj izvješća)

- (1) Podaci iz članka 28. ovog Naputka dostavljaju se Agenciji za nadzor na propisanim obrascima, koji su sastavni dio ovog Naputka, i to:
 - a) Obračun razgraničenih troškova pribave po vrstama osiguranja na dan ____ (Obrazac RTP-K-F),
 - b) Pregled potraživanja po starosnoj strukturi na dan ____ (Obrazac POT-UK-K - F)- odvojeno za životna i neživotna osiguranja
 - c) Pregled potraživanja premije od osiguranika po starosnoj strukturi po vrstama osiguranja na dan ____ (Obrazac POT-P-K-F) i
 - d) Pregled potraživanja i ispravke vrijednosti potraživanja po grupama na dan ____ (Obrazac POT-G-K-F) odvojeno za životna i neživotna osiguranja.
- (2) Pisani obrasci iz stavka (1) ovoga članka sastavni su dio ovog Naputka, a obrasci za dostavu u elektroničkoj formi su u formatu xls i isključivo se preuzimaju s web stranice Agencije za nadzor: www.nados.ba.
- (3) U obrascima iz stavka (1) ovog članka iznosi se iskazuju u konvertibilnim markama s dva decimalna mjesta.
- (4) Dostava podataka iz stavka (1) točka a) ovog članka ne odnosi se na društvo za reosiguranje.

Članak 30.

(Rokovi izvješćivanja)

- (1) Društvo je dužno obrasce iz članka 29. ovog Naputka dostaviti Agenciji za nadzor u pisanoj i elektroničkoj formi u sljedećim rokovima:
 - a) za prvo tromjesečje do 30. 4. tekuće poslovne godine;
 - b) za drugo tromjesečje do 31. 7. tekuće poslovne godine;
 - c) za treće tromjesečje do 31. 10. tekuće poslovne godine i
 - d) za četvrto tromjesečje u roku od tri mjeseca po isteku tekuće poslovne godine, odnosno do 31. 3 naredne godine.
- (2) Obrasci iz članka 29. ovog Naputka moraju biti ovjereni i potpisani od strane direktora, certificiranog računovođe i ovlaštenog aktuara društva.

IV- PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 31.

(Prestanak važenja propisa)

Stupanjem na snagu i početkom primjene ovog Naputka prestaje važiti Naputak o vrednovanju bilančnih i izvanbilančnih pozicija (neslužbeni pročišćeni tekst) („Službene novine Federacije BiH”, 73/13 i 104/13).

Članak 32.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Naputak stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, a primjenjuje se od 1. 1. 2018.

PREDSJEDNIK
STRUČNOG SAVJETA

mr.sci. Edita Kalajdžić

Broj: 021-3476-7/17
Sarajevo 19. 12. 2017.